

Szószerk – Ūrasztala – Szerartások

NAGY ENDRE

HELYŪNK A VILÁGBAN

Mt 5,15-16

Az evangéliumokat - Jézus életét és tanításait - tanulmányozva megállapíthatjuk, hogy Jézusnak nincs külön tanítása, erkölcsi elvárása szűk tanítványi köre, illetve szélesebb körű hallgatósága számára. Nem állít fel magasabb, illetve alacsonyabb követelményt, mércét sem egyiknek, sem a másíknak. Amit hirdetett, tanított, az nem egy kiválasztottakból álló szűk körnek, hanem mindenkinek: az EMBER-nek szólt. Tanítványaitól külön csak annyit kért, hogy elöl járjanak, példát mutassanak mindazokban, amik az Isten gyermekéhez méltó élet feltételei. A „...hirdettetnie kell az evangéliumnak minden pogányok között” (Mk 13,10), a „...tegyetek tanítványokká minden népet...” (Mt 28,19), az „Elmenvén e széles világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtesnek.” (Mk 15,16) parancsai nem ismernek kivételt, kategóriákat, avatottakat és avatatlanokat, hanem az egész emberiséget egy közösségbe fogják, amely számára egy mérték, egy igazság és isteni törvény érvényes.

A Hegyi beszéd - Jézus tanításainak legkomplexebb foglalata - sem egy szűk tanítványi kör vagy csoport előtt hangzott el, hanem a sokaság előtt. Ennek megfelelően a felolvasott bibliai versek az örök embernek az életben, a világban betöltendő szerepét, helyét fogalmazzák meg. És ezenfelül rávilágítanak egy egyetemes törvényszerűsége: a világban minden teremtett, létező dolognak meg van a maga jól meghatározott helye, rendeltetése, és csak ott tudja szerepét betölteni. Az igazgyöngyöt termő kagylónak a tenger alján, a fenyőnek a sziklák oldalán, hegyek gerincén a helye. A sarkvidék állatainak, szegényes növényvilágának az örök hó és jég, a trópusi állatoknak és buja növényzetének pedig az örök nyár világában a helye. Ha ezt a rendet avatatlan szándék megpróbálja felcserélni, mindeniknek pusztulás, megsemmisülés lesz a sorsa, vagyis nem tudja szerepét betölteni.

Nagyon jól érzékelteti ezt az igazságot Jézus a gyertya példájával, amelynek nem véka alatt, elrejtve, hanem gyertyatartóban a helye, mert csak ott tudja fényét szétárasztani.

És az ember? - A szívvel, ésszel, akarattal, öntudattal, erkölcsi érzékkel, istensejtéssel felruházott lény?...Vajon neki hol a helye, mi a szerepe, rendeltetése a világban, az életben? Jézus szerint azonos a gyertyáéval: fényt, világosságot árasztani. Az a fény, világosság pedig, ami az emberből, az ő életéből áradhat szét, nem más, mint amit a mester minden bonyolult fejtegetés nélkül, nyílt egyszerűséggel így fogalmaz meg: „.....lássák a ti jó cselekedeteiteket...”.

A Mózes első könyvéből a Kain tettét számonkérő Isten szava ismétlődik meg itt: „...ha jól cselekszel, emelt fővel járhatsz” (1Móz 4,7). Ez tehát az embernek Isten által adott szerepe, rendeltetése: jót cselekedni és nem rosszat, építeni, alkotni és nem rombolni, pusztítani; az igazság útján járni, és nem a hamisságot követni; a szeretet, a megbecsülés, a megbocsátás szavára hallgatni, és nem a harag, a bosszúállás sötét erőire. És ne feledjük: akárcsak a természet világából felhozott példák esetében, itt is igaz: ha az ember ezt a szerepét, ezt a helyét mással, ellenkezővel cseréli fel, ezzel önmaga és környezete pusztulását okozza. Ezért beszélünk ma annyiféle - világviszonylatban fenyegető - veszélyről. A legnagyobb igazságok mindég a legegyszerűbbek: ha az ember valóban az lenne, aminek Isten törvénye szerint lennie kellene, akkor magától megszűnne minden fenyegető veszély a világban.

Ezek az igazságok különös figyelmeztetéssel szólnak hozzánk ez alkalommal, amikor véget ér egy tanítási év és ezzel együtt a VEN munka egy szakasza is lezárul. Véget ér az emberformálás munkájának egy szakasza. S mint minden életszakasz és végső soron maga az egész élet, ez is visszahozhatatlan, megismételhetetlen. A hibák, mulasztások pedig csak részben orvosolhatók, tehetők jóvá. Ennek felismerése, tudata nehezedik ránk súlyos felelősségeként e pillanatokban. És minden munka, törekvés, igyekezet magában hordja az örök kérdést: vajon lesz-e eredmény, és ha lesz, milyen lesz az? A zsenge hajtásból formálódik-e hasznos termőág, a fejét még alig mutató zöld gabonaszáלבól lesz-e érett kalász, táplálék kenyér, az iskolák, tanintézetek padjaiból kilépő növényekből, tanítványból válik-e majd az életben helyét, rendeltetését megtaláló hasznos ember? Tanító és tanítvány felé egyaránt hangzik a kikerülhetetlen kérdés: Végeztük-e feladatunkat, helyünkön állottunk-e hivatásunkhoz méltóan? A tanuló, a diák ellenőrzőt, értesítőt, bizonyítványt visz haza, és az abba írt jegyek, minősítések tükrözik az elvégzett munka értékét, minőségét. Szeretnénk hinni, hogy mindenki azt a jegyet, minősítést kapta, amit megérdemelt. De most vegyük elő azt a másik képzeletbeli ellenőrzőt, értesítőt, aminek a neve: lelkiismeret. Nézzük meg eszerint is, hogy munkánk milyen minősítést érdemel.

És most azt kellene mondanom - élesen elválasztva egyik feladatkört a másiktól -, hogy az iskola feladata megadni a szükséges tudást, ismeretanyagot, míg az egyházi a lelki értékek munkálása, az erkölcs, a jellem, az istenhit táplálása, kiépítése. Csakhogy a két feladatkör nem választható el ilyen éles határvonallal egymástól. Matematikai hasonlaltal élve, azokat úgy képzelhetjük el, mint két, egymást metsző, részben egybeeső halmazt. Ez az egybeesés ez esetben azonban egyoldalú. Ugyanis vallásos oktatásnak nincs beleszólása a különböző tudományágak anyagába, nem az a rendeltetése, tevékenységi területe. De a jellemformálás, erkölcsi nevelés, emberi példaadás minden tanítónak, tanárnak, nevelőnek feladata (kellene legyen), tantárgytól, tudományágtól függetlenül. Vásárhelyi János írja „Az én tanítóm” című írásában: „Fel sem tudjuk mérni, hogy mekkora áldás száll ki a világba egy egyszerű tanteremből, melyben egy igaz lelkű tanító nemcsak a tudás, hanem a nemes erkölcsi oktatás, az Isten- és emberszeretet magvait hintegeti el tanítványai lelkébe.” És igaza van. Mert áldás csak ott várható, ahol tudás, ismeret, lélek, jellem és erkölcs egyformán gyarapodik, erősödik. Különben szomorúan fogjuk tapasztalni a régi megállapítás

igazát: Aki előre halad a tudományban, de visszafejlődik a karakterben, az inkább visszafejlődik, mint előrehalad. A tudás eszköz; és esetenként hatalom is. De csak a jó ember kezében teremhet áldást.

Közhelyé csépelődött már Ady gyönyörű verse, amellyel „egykori” iskolájába üzen. Kivétel nélkül minden évszárón elhangzik. Legtöbbször azonban sajnós anélkül, hogy lényegére odafigyeljünk. Én ezt a lényeget azokban a sorokban látom, amelyekben köszönetet mond iskolájának azért, amit attól kapott. És érdekes, nem azt köszöni meg, hogy felruházta matematikai, fizikai, történelmi, biológiai, kémiai, irodalmi, nyelvi, bölcséleti ismeretekkel. Nem mintha ezeket lebecsülne, hanem mert az élet megtanította, hogy mindezek csak azzal együtt lehetnek hasznosak, amit lélekben kapott, vagyis, hogy „Táplálad tovább bennem az erőt / Szeretni az embert és küzdeni /S hűn állni meg Isten s ember előtt”.

Legyen hát örök útravaló az életbe kilépőnek, ebben a szüntelen változó világban, amelyben sokszor a szerepek is felcserélődnek, az evangélium üzenete: az ember Istentől kapott szerepe, rendeltetése, hivatása sohasem változik, mindig ugyanaz marad: „Úgy fényljk a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.” Ámen.

NE ENGEDD KIFOSZTANI A LELKEDET

Ez 3,14

Megállapításként elég zordnak tűnik, igazságtartalma mégis elvitathatatlan, hogy az emberiség történelme nem más, mint ádáz küzdelmek, harcok, háborúk sorozata. A háborúhoz, a harchoz pedig mindig hozzátartozott a rablás, a fosztogatás is. Különösen a kereszténység előtti kor népeinek szokásai közé tartozott, hogy a győztes fél katonái a legyőzöttek földjén - városaikban és falvaiban - kíméletlen, durva fosztogatásba, zsákmányolásba kezdtek. A Biblia bőven szolgáltat bizonyítékot arra, hogy az izraeliták életében, ellenségeivel viselt harcai során, sem volt ez másképp. Az ellenség minden esetben feldúlta, kifosztotta a legyőzöttek országát. Férfiakat fűztek rabszjira, nőket, gyermekeket hurcoltak el, kiűrítették az éléstárat, a házakat felgyújtották. Sok esetben még a templomot sem kímélték, a szentély kincseit, kegytárgyait meggyalázták, elrabolták. Példaként elegendő csupán Babilon uralmát, Nabukodonozor király zsarnoki hatalmát említeni.

A mi földrészünket, térségünket illetően gondolhatunk a népvándorlás korára, a kereszténység előtti Európára. De gondolhatunk a későbbi időkre, a tatárjárásra, a török veszedelem viharos korszakára; lángokban álló falvak, városok, templomok jelzik a dúló ellenség útját. A jelen korhoz közeledve pedig elegendő csupán a második világháború pusztításait említeni. Mert bár az íjat, kopját, bőrpáncélt, kardot felváltották a modern fegyverek, végeredményben az orosz katona is változatlanul rabolt, fosztogatott, nyomorúságot, gyalázatot hagyva maga után.

Aztán elmúlt ez is. A harcok elcsitulnak, a halottakat eltemették, lassan kezdtek a könnyek felszáradni, a sebek begyógyulni. Sok pusztítás után végre